

การพัฒนาสื่อโซเชียลมีเดียในการส่งเสริมความตั้งใจของมารดา ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด Development of Social Media on Promoting Breastfeeding Intension Among Mothers of Preterm Infants

จุฬาลักษณ์ แก้วสุก* สุพัตรา ลักษณะจันทร์**
ศิมาภรณ์ พวงสุวรรณ*** สมณฑา โพธิบุตร*** ขวัญใจ รุ่งเรือง****
Chulalak Kaewsuk* Supattra Laksanajan**
Simaporn Puangsuwan*** Sumontha Pothiboot*** Khunjai Rungreng****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อโซเชียลมีเดียในการส่งเสริมความตั้งใจของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีคุณภาพ และประเมินผลของสื่อฯ โดยเปรียบเทียบความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดก่อนใช้และหลังใช้สื่อฯ และศึกษาความพึงพอใจของมารดาต่อสื่อฯ กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาที่มีบุตรเกิดก่อนกำหนดและเข้ารับการรักษานในหอผู้ป่วยวิกฤตทารกแรกเกิด และหออภิบาลทารกแรกเกิด จำนวน 30 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงร่วมกับการสุ่มอย่างง่าย ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2563 - พฤษภาคม พ.ศ. 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือในการทดลอง คือ สื่อโซเชียลมีเดียที่พัฒนาขึ้น และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด และแบบสอบถามความพึงพอใจของมารดาต่อสื่อฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และสถิติ Wilcoxon signed-ranks test

Received: March 18, 2022

Revised: August 22, 2022

Accepted: September 21, 2022

* อาจารย์ สาขาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

* Nursing Instructor, Pediatric and Adolescent Nursing Branch, Faculty of Nursing Suratthani Rajabhat University. E-mail: Chulalak.kae@sru.ac.th

** Corresponding Author, อาจารย์ สาขาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

** Corresponding Author, Nursing Instructor, Pediatric and Adolescent Nursing Branch, Faculty of Nursing Suratthani Rajabhat University. supattra.lak@sru.ac.th

*** อาจารย์ สาขาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

*** Nursing Instructor, Pediatric and Adolescent Nursing Branch, Faculty of Nursing Suratthani Rajabhat University.

**** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ งานคลินิกนมแม่ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี

**** Registered Nurse, Professional Level, Breastfeeding Clinic, Suratthani Hospital.

ผลการวิจัย พบว่า สื่อโซเชียลมีเดียที่พัฒนาขึ้นใช้รูปแบบหนังสือ เรื่อง มหัศจรรย์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด มีความยาว 30.11 นาที เผยแพร่ในเว็บไซต์ยูทูบ ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพสื่อโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$, $SD = .50$) ค่าเฉลี่ยคะแนนความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนในทารกเกิดก่อนกำหนดหลังใช้สื่อฯ สูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .001$ และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของมารดาต่อสื่อฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, $SD = .34$)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า สื่อโซเชียลมีเดียที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ และสามารถนำสื่อนี้ไปประยุกต์ใช้ในการเพิ่มความตั้งใจของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดต่อไป

คำสำคัญ: สื่อโซเชียลมีเดีย ความตั้งใจการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทารกเกิดก่อนกำหนด

Abstract

This research aimed to develop effective social media in promoting breastfeeding intention among mothers of preterm infants and to evaluate this media both by comparing the intention to breastfeed of preterm infants before and after using the media, and by studying the mothers' satisfaction with the developed media. The sample included 30 mothers of preterm infants who were admitted to the neonatal intensive care and sick newborn care units. Purposive sampling and random sampling were used to recruit the sample. Data were collected from January 2020 to May 2021. The research instruments consisted of an experimental instrument, which was a form of social media that was developed, and the data collection instruments consisted of a general information questionnaire, the maternal intention to breastfeeding in preterm infants questionnaire, and the maternal satisfaction with the social media questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics and Wilcoxon signed-rank test.

From the results, a short film titled "The miracle of breastfeeding for preterm infants" was developed. The length of this film is 30.11 minutes, and it was published on the YouTube website. This quality scores of this short film were determined by experts to be at the highest level ($\bar{x} = 4.61$, $SD = .50$). The mean scores for maternal intention to exclusively breastfeed among preterm infants after media use were significantly higher than before ($p < .001$), and the mean score of the maternal satisfaction with the developed media was determined to be at the highest level ($\bar{x} = 4.65$, $SD = .34$).

These findings indicated that the social media developed to promote the intention to breastfeed among mothers of preterm infants was of good quality, and this media can be used to increase the intention to breastfeed among mothers of preterm infants.

Keywords: social media, intension to breastfeeding, preterm infants

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นมแม่เป็นอาหารที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุดสำหรับทารก โดยเฉพาะทารกเกิดก่อนกำหนดยังมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง¹ การเกิดก่อนกำหนดทำให้มีภาวะต่าง ๆ ของทารกเจริญและทำงานได้ไม่สมบูรณ์ทั้งทางด้านกายวิภาคและสรีรวิทยา ยังมีอายุครรภ์น้อยความไม่สมบูรณ์ของระบบต่าง ๆ จะยิ่งมาก ทำให้ทารกเกิดก่อนกำหนดส่วนใหญ่เสี่ยงต่อภาวะแทรกซ้อนและและการเสียชีวิต ทารกเกิดก่อนกำหนดจึงต้องการอาหารที่เพิ่มภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย ลดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ และเพิ่มโอกาสการรอดชีวิต อาหารที่มีคุณสมบัติดังกล่าว คือ นมแม่² ในนมแม่มีสารอาหารและสารชีวภาพหลายร้อยชนิดที่จำเป็นต่อร่างกาย ช่วยควบคุมเมตาบอลิซึม ระบบฮอร์โมน การเจริญเติบโต อีกทั้งยังมีสารต้านการอักเสบ สารต่อต้านเชื้อโรค และปัจจัยที่ช่วยในการพัฒนาของระบบภูมิคุ้มกัน เช่น IgA, IgG, lactoferrin leukocytes, lysozyme, mucin bifidus growth factor และ cytokines เป็นต้น³ โดยสามารถช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตและทำลายเชื้อทั้งแบคทีเรียและไวรัส ลดความเสี่ยงและความรุนแรงของการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ ระบบทางเดินอาหาร ลำไส้

เน่าอักเสบ อุจจาระร่วง การติดเชื้อแบคทีเรียในทางเดินปัสสาวะ และกระแสเลือด ลดการเกิดโรคปอดเรื้อรัง และการเสียชีวิตได้ อีกทั้งการสัมผัสโอบกอด อุ้มทารก การดูแลแบบเนื้อแนบเนื้อระหว่างการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ยังช่วยเพิ่มอุณหภูมิร่างกายและผลลัพธ์ทางสรีรวิทยาอื่น ๆ ทำให้ลดอัตราการเสียชีวิตและการเจ็บป่วยของทารกเกิดก่อนกำหนดได้¹ นมแม่จึงมีประโยชน์อย่างมากเปรียบเสมือนการให้ยาและวัคซีน⁴

แต่เนื่องจากอวัยวะและระบบต่าง ๆ ของทารกเกิดก่อนกำหนดยังเจริญและทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะระบบทางเดินอาหาร ปฏิกริยาการดูดและกลืนไม่สัมพันธ์กัน ระบบประสาทและศูนย์ควบคุมการหายใจยังทำงานไม่ประสานกัน ทำให้การดูดกลืนของทารกเกิดก่อนกำหนดไม่มีประสิทธิภาพ บางรายอาจดูดนมไม่ได้ หรือดูดได้น้อยและช้า มีโอกาสสำลัก สำรอก อาเจียน ท้องอืด และเกิดภาวะลำไส้เน่าอักเสบได้ง่าย² ประกอบกับทารกเกิดก่อนกำหนดมีความจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยวิกฤตทารกแรกเกิดหรือทารกแรกเกิดที่มีภาวะเสี่ยง จึงถูกแยกจากมารดาเป็นเวลานาน ร่างกายของมารดาไม่ได้รับการกระตุ้นให้สร้างหรือหลั่งน้ำนม มารดาจึงมี

ความเครียดและวิตกกังวลเกี่ยวกับสุขภาพของทารก บางรายไม่ได้รับข้อมูลเพียงพอทำให้ขาดความรู้และทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ต้องเผชิญกับความยากลำบากในการให้นม และไม่สามารถคงปริมาณน้ำนม⁵ จึงอาจยุติการให้นมแม่และหันมาผสมแทนการให้นมแม่แก่ทารก ส่งผลให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังข้อมูลการศึกษาพบว่ามารดาที่มีบุตรเกิดก่อนกำหนดให้นมแม่อย่างเดียว เพียงร้อยละ 16⁶ สอดคล้องกับอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวจนถึงอายุ 6 เดือน ในประเทศไทย เพียงร้อยละ 14⁷ แสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมาย ซึ่งองค์การอนามัยโลกนั้นได้ตั้งเป้าหมายให้ทารกอย่างน้อยร้อยละ 50 ได้กินนมแม่อย่างเดียวถึง 6 เดือน ภายในปี พ.ศ. 2568⁸ การส่งเสริมให้มารดาที่มีบุตรเกิดก่อนกำหนดประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จึงมีความสำคัญ

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้มารดาประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ คือ ความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่^{9,10} หากมารดามีความตั้งใจสูง จะมีโอกาสที่จะให้นมแม่แก่ทารกได้สำเร็จและต่อเนื่อง เพราะความตั้งใจจะทำให้มารดามีจิตใจที่เข้มแข็งและตั้งมั่นว่าจะต้องให้ลูกกินนมแม่อย่างต่อเนื่อง มีความพยายามอดทน แม้จะพบเจอกับอุปสรรคและความยากลำบาก แต่ความตั้งใจจะทำให้มารดาคิดว่าตนเองต้องผ่านไปให้ได้ และจะพยายามหาวิธีแก้ปัญหาให้ตนเองสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ จนสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่างต่อเนื่อง¹⁰ สอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ Ajzen ที่อธิบายไว้ว่า

พฤติกรรมของบุคคลที่ถูกแสดงออกมา เป็นผลมาจากความตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรม ความตั้งใจเป็นความต้องการ ความพยายาม การวางแผน หรือความเป็นไปได้ที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรม ซึ่งมีความสำคัญในการกำหนดการกระทำพฤติกรรม ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ โดยผ่านทัศนคติต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้การควบคุมพฤติกรรม โดยความเชื่อดังกล่าวจะส่งผลต่อความตั้งใจ และนำไปสู่การกระทำพฤติกรรมในที่สุด ยิ่งบุคคลมีความตั้งใจแน่วแน่ และพยายามมากเพียงใด ความเป็นไปได้ที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมจะมีมากขึ้นเท่านั้น¹¹

ปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้การสื่อสาร การเรียนรู้ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างก้าวกระโดด สื่อโซเชียลมีเดียเข้ามามีอิทธิพลต่อความตั้งใจของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่¹² โดยอาจส่งผลให้เกิดความสำเร็จหรือล้มเหลวของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างต่อเนื่องได้¹³ เนื่องจากสื่อโซเชียลมีเดียสามารถให้ความรู้ และข้อมูลต่างๆ ที่น่าสนใจให้มารดาเรียนรู้ได้ตามความต้องการ อีกทั้งยังเข้าถึงได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ช่วยลดข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ นอกจากนี้สื่อโซเชียลมีเดียยังดึงดูดความสนใจของมารดา และส่งผลต่อความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม และช่วยให้มารดามีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้¹⁴ จากบททวนวรรณกรรมยังไม่พบการศึกษาการพัฒนาสื่อโซเชียลมีเดียในการส่งเสริมความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาสื่อโซเชียลมีเดีย

ในการส่งเสริมความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ในทารกเกิดก่อนกำหนดในรูปแบบที่น่าสนใจ ทันสมัย เหมาะสมกับมารดาในยุคปัจจุบัน เพื่อให้มารดามีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพิ่มขึ้น นำไปสู่การมีพฤติกรรมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ในทารกเกิดก่อนกำหนดที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อโซเซียลมีเดียในการส่งเสริมความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีคุณภาพ
2. เพื่อประเมินผลของสื่อฯ ที่พัฒนาขึ้นโดย
2.1) เปรียบเทียบความตั้งใจของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดก่อนและหลังชมสื่อฯ และ 2.2) ศึกษาความพึงพอใจของมารดาต่อสื่อฯ ที่พัฒนาขึ้น

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การให้นมแม่แก่ทารกเกิดก่อนกำหนดจะประสบผลสำเร็จได้นั้น มารดาต้องมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งสามารถส่งเสริมได้โดยใช้สื่อโซเซียลมีเดียที่เหมาะสมและมีคุณภาพ และการวิจัยพัฒนาสื่อนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการออกแบบและพัฒนาสื่อตามรูปแบบ ADDIE model¹⁵ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล สำหรับเนื้อหาในสื่อประยุกต์ใช้แนวปฏิบัติบันได 10 ขั้น ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกที่น้ำหนักตัวน้อยและเจ็บป่วย⁴ ซึ่งประกอบด้วย การให้ข้อมูลเรื่องคุณค่านมแม่กับ

ลูกป่วย การช่วยกระตุ้นการหลั่งน้ำนมให้มาเร็ว และต่อเนื่อง การบริหารจัดการน้ำนมแม่ การเคลือบช่องปากด้วยนมแม่และการให้นมแม่ การให้แม่โอบกอดลูกเนื้อแนบเนื้อ การดูดเต้าเปล่า การเปลี่ยนผ่านสู่การให้นมจากเต้า การวัดปริมาณน้ำนมที่ทารกได้รับ การเตรียมความพร้อมและความมั่นใจก่อนกลับบ้าน และการมีระบบติดตามดูแลแม่หลังจำหน่ายจากโรงพยาบาล ร่วมกับประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ของ Ajzen ซึ่งกล่าวว่า 1) ทศนคติต่อพฤติกรรม 2) บรรทัดฐานของกลุ่มผู้ใกล้ชิด และ 3) การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลโดยตรงต่อความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคล¹¹ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาสื่อที่ทำให้มารดามีทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ รับรู้ว่าสามี บุคคลในครอบครัว แพทย์และพยาบาลสนับสนุนและส่งเสริมให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และรับรู้ตนเองมีความสามารถในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and developmental) เพื่อพัฒนาสื่อโซเซียลมีเดียในการส่งเสริมความตั้งใจของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาของทารกเกิดก่อนกำหนดที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยทารกแรกเกิดวิกฤต และหออภิบาลทารกแรกเกิด โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี กำหนดเกณฑ์คัดเข้า คือ 1) อายุครรภ์เมื่อคลอด เท่ากับ 24-35 สัปดาห์ 2) อายุ 20-39 ปี 3) มีห้วงมดพิทั้ง 2 ข้างหรือมีห้วงมดสั้น/แบนที่สามารถแก้ไขได้ 4) ไม่มีข้อห้าม

ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 5) มีสัญญาณชีพปกติ ไม่มีภาวะแทรกซ้อนหลังคลอดที่ไม่สามารถให้นมบุตรได้ 6) สามารถอ่าน เขียน ฟังภาษาไทยได้ หรือสามารถสื่อสารภาษาไทยได้เข้าใจ 7) ไม่มีปัญหาการมองเห็นและการได้ยิน และ 8) ไม่มีอาการทางจิตเวชที่แพทย์ลงความเห็นว่าเป็นการเลี้ยงลูกด้วยตนเองได้

ขั้นการพัฒนาสื่อฯ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงในขั้นตอนการพัฒนาสื่อฯ แบ่งเป็นการทดสอบแบบเดี่ยว (3 คน ทดลองใช้สื่อฯ) และการทดสอบแบบกลุ่ม (10 คน ทดลองใช้สื่อฯ) กำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวคิดการทดสอบประสิทธิภาพสื่อ¹⁶ รวมกลุ่มตัวอย่างในขั้นการพัฒนาสื่อฯ 13 คน

ขั้นการประเมินผลสื่อฯ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ (30 คน ใช้สื่อฯ และประเมินผลฯ) คำนวณขนาดอิทธิพลจากงานวิจัยที่ผ่านมา และกำหนดอำนาจทดสอบที่ .80 และระดับนัยสำคัญที่ .05 คำนวณโดยใช้โปรแกรม G*power 3.1.9.7 ได้ขนาดตัวอย่าง 15 คน แต่เพื่อให้ข้อมูลมีการกระจายเป็นโค้งปกติมากที่สุด คือ ต้องมีกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 30 คน¹⁷ จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างในขั้นการประเมินผลที่ 30 คน มีระยะเวลาการวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2563 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาสื่อประกอบด้วย

1) แบบสัมภาษณ์ปัญหาและความต้องการการใช้สื่อฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย ความต้องการและปัญหาในการใช้สื่อฯ เนื้อหา

สาระที่ต้องการ รูปแบบของสื่อ และช่องทางการเผยแพร่สื่อ จำนวน 4 ข้อ

2) แผนการพัฒนาและออกแบบสื่อฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน¹¹ และแนวคิดบันได 10 ขั้น เพื่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำหรับลูกแรกเกิดน้ำหนักตัวน้อยละเด็กป่วย⁴

3) แบบประเมินคุณภาพสื่อฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม จำนวน 25 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ จากคุณภาพระดับมากที่สุดเท่ากับ 5 ถึงคุณภาพระดับน้อยที่สุดเท่ากับ 1 โดยแปลผลดังนี้ 4.51 - 5.00, 3.51 - 4.50, 2.51 - 3.50, 1.51 - 2.50, 1.00 - 1.50 หมายถึงคุณภาพสื่อฯ อยู่ในระดับดีมาก ดี ปานกลาง ปรับปรุง และไม่มีคุณภาพ ตามลำดับ

เครื่องมือทั้งหมดได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ แพทย์พยาบาล อาจารย์พยาบาลผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อน และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงทางด้านเนื้อหา (content validity index [CVI]) ของแบบประเมินคุณภาพสื่อฯ เท่ากับ 1

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาสื่อประกอบด้วย

- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของมารดา และทารกเกิดก่อนกำหนด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล เช่น อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกใน

ครอบครัว ประสพการณ์เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดา และข้อมูลส่วนบุคคลของทารกเกิดก่อนกำหนด ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด และปลายเปิด จำนวน 18 ข้อ

2) แบบสอบถามความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดพฤติกรรมตามแผน¹¹ และแนวคิดบันได 10 ขั้น เพื่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำหรับลูกแรกเกิดน้ำหนักตัวน้อยและเด็กป่วย⁴ จำนวน 15 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ ตั้งใจระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3) แบบสอบถามความพึงพอใจของมารดาต่อสื่อฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ จากพึงพอใจระดับมากที่สุดเท่ากับ 5 ถึงพึงพอใจระดับน้อยที่สุดเท่ากับ 1 โดยแปลผลดังนี้ 4.51 - 5.00, 3.51 - 4.50, 2.51 - 3.50, 1.51 - 2.50, 1.00 - 1.50 หมายถึง พึงพอใจต่อสื่อฯ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

แบบสอบถามทั้งหมดได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ แพทย์ พยาบาล อาจารย์พยาบาลผู้ปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อน และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ จำนวน 5 ท่าน ได้คำดัชนีความตรงทางด้านเนื้อหา (content validity index [CVI]) ของแบบสอบถามชุดที่ 2-3 เท่ากับ .94 และ 1 ตามลำดับ นำแบบสอบถามชุดที่ 2-3 ไปทดลองใช้กับมารดาของทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และคำนวณหาความเชื่อมั่น

แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .90 และ .94 ตามลำดับ

1.3 การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี วันที่ 12 พฤษภาคม 2563 เอกสารรับรองเลขที่ REC-SRU 011/2020 และได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี และคณะกรรมการจริยธรรมของโรงพยาบาลในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการวิจัย การเข้าร่วมการวิจัยเป็นไปโดยความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการตอบรับหรือปฏิเสธในการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีผลใดๆ ข้อมูลต่างๆ จะนำเสนอในภาพรวมโดยไม่เปิดเผยชื่อ หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลา เมื่อยินดีเข้าร่วมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจึงขอความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยโดยให้กลุ่มตัวอย่างพิจารณาลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ที่จะปฏิเสธและถอนตัวออกจากงานวิจัยได้ตลอดเวลา

1.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

- ขั้นตอนการพัฒนาสื่อ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และดำเนินการพัฒนาสื่อฯ ตามรูปแบบ ADDIE model¹⁵ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นการวิเคราะห์ (analyze) ผู้วิจัยวิเคราะห์วัตถุประสงค์ ศึกษาเนื้อหาและแสวงหาแนวคิดที่จะนำมาผลิตสื่อฯ จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งหนังสือ วารสาร และเอกสารต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต สัมภาษณ์พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด จำนวน 5 ท่าน มารดาที่มีบุตรเกิด

ก่อนกำหนด จำนวน 5 ท่าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ปัญหาและความต้องการการใช้สื่อโซเชียลมีเดียในการส่งเสริมความตั้งใจของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย ความต้องการและปัญหาในการใช้สื่อฯ เนื้อหาสาระที่ต้องการ รูปแบบของสื่อ ช่องทางการเผยแพร่สื่อ จำนวน 4 ข้อ จากนั้นวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย ประเมินความต้องการวิเคราะห์เนื้อหา และกำหนดรูปแบบของสื่อฯ ที่จะพัฒนา (R1) ผลการวิเคราะห์พบว่า ร้อยละ 100 มีความต้องการใช้สื่อฯ ปัญหาที่พบ คือ สื่อวิทัศน์ที่มีอยู่ไม่น่าสนใจ และไม่เฉพาะเจาะจงกับทารกเกิดก่อนกำหนด มีความต้องการสื่อที่เสมือนจริง เห็นภาพ น่าสนใจ ไม่เบื่อหน่าย และเข้าถึงได้ง่าย หนังสือที่สอดแทรกสาระเป็นรูปแบบที่ต้องการมากที่สุด ร้อยละ 90 และเว็บไซต์ยูทูปเป็นโซเชียลมีเดียที่ต้องการมากที่สุดร้อยละ 80 และผลการทบทวนวรรณกรรมรายงานสถิติการใช้งานดิจิทัลประเทศไทย ปี 2021 พบว่า เว็บไซต์ยูทูปเป็นโซเชียลมีเดียที่มีผู้ใช้งานมากที่สุด รูปแบบของเนื้อหาที่คนไทยเข้ามากที่สุด คือ สื่อวิดีโอออนไลน์ และหนังสือเป็นคำที่ผู้ใช้โซเชียลมีเดียค้นหามากที่สุดเป็นอันดับ 2 ในเว็บไซต์ยูทูป¹⁸ จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์ไปออกแบบสื่อ

2) ขั้นตอนการออกแบบ (design) ผู้วิจัยวางแผนโครงเรื่อง เรียบเรียงเนื้อหา ตั้งชื่อสื่อ เขียนแผนการพัฒนาและออกแบบสื่อโซเชียลมีเดียในการส่งเสริมความตั้งใจของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด ในรูปแบบหนังสือบนเว็บไซต์ยูทูป เรื่อง “มหัศจรรย์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด (miracle breastfeeding for preterm infant)” พัฒนาโดย

ใช้แนวคิด ADDIE model¹⁵ ร่วมกับแนวคิดการผลิตหนังสือ¹⁷ เนื้อหาประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ Ajzen¹¹ ร่วมกับแนวปฏิบัติบันได 10 ขั้นในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกที่น้ำหนักตัวน้อยและเจ็บป่วย⁴ ถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประโยชน์และความจำเป็นของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อทารกเกิดก่อนกำหนด ความเชื่อทัศนคติ และการสนับสนุนของสามี เพื่อน พยาบาล และแพทย์ ที่มีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด ประสบการณ์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ตามบันได 10 ขั้นทุกขั้นตอนจนประสบความสำเร็จ รวมถึงมีเนื้อหาของอุปสรรคที่พบบ่อยและการแก้ไขที่ประสบความสำเร็จ ถ่ายทอดให้เห็นความพยายามและความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านตัวแบบ จากนั้นนำแผนการพัฒนาและออกแบบสื่อฯ และเครื่องมือการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะหลังจากปรับปรุงแก้ไขจึงนำมาออกแบบสตอรี่บอร์ด (story board) ออกแบบวิธีวัดและประเมินผลออกแบบชุด และฉลาก วางแผนการทำงาน กำหนดและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ ผู้แสดงทีมงาน สถานที่ จัดทำงบประมาณ วางตารางการถ่ายทำ และประสานงานต่าง ๆ

3) การพัฒนาสื่อ (develop) ภายหลังได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย และได้รับอนุญาตในการดำเนินการวิจัยและถ่ายทำสื่อ จากผู้เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยและทีมงานดำเนินการถ่ายทำสื่อ โดยบันทึกภาพและเสียง ตัดต่อลำดับภาพ เสียง ข้อความ และกราฟิก โดยใช้โปรแกรม Premiere Pro ได้เป็นสื่อต้นแบบ ตรวจสอบความผิดพลาดของสื่อ ทำการอัปโหลดลงใน

เว็บไซต์ยูทูปซึ่งเข้าชมได้เฉพาะผู้ที่ได้รับอนุญาต
ได้สื่อฯ ต้นแบบที่มีความยาว 32 นาที จากนั้น
นำสื่อฯ ต้นแบบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน
ได้แก่ พยาบาล 1 คน อาจารย์พยาบาล 1 คน
ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ 1 คน ตรวจสอบ ให้ข้อคิดเห็น
และข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข ประเมิน
คุณภาพสื่อฯ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพสื่อฯ โดย
ผู้เชี่ยวชาญ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวน
วรรณกรรม จำนวน 25 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบ
มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ จากคุณภาพ
ระดับมากที่สุดเท่ากับ 5 ถึงคุณภาพระดับน้อยที่สุด
เท่ากับ 1 โดยกำหนดให้คะแนนเกณฑ์การประเมิน
คุณภาพสื่อฯ อยู่ระดับดีขึ้นไป ผลการประเมิน
คุณภาพสื่อฯ ต้นแบบเท่ากับ 4.50 อยู่ในระดับดี

4) การทดลองใช้ (implementation)
นำสื่อฯ ไปทดลองใช้กับมารดาหลังคลอดในชั้น
การทดสอบแบบเดี่ยว จำนวน 3 คน และปรับปรุง
แก้ไข (D1) จากนั้นนำไปทดลองใช้ในชั้นการ
ทดสอบแบบกลุ่มย่อย จำนวน 10 คน (R2) และ
ปรับปรุงแก้ไข (D2) เป็นสื่อฉบับสมบูรณ์ จึงนำ
สื่อฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้แก่ แพทย์ พยาบาล
อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงลูกด้วย
นมแม่ 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ 2 ท่าน
ประเมินคุณภาพ ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

5) การประเมินผล (evaluation) ให้กลุ่ม
ตัวอย่างจำนวน 30 คน ตอบแบบสอบถามข้อมูล
ทั่วไปของมารดาและทารกเกิดก่อนกำหนด แบบ
สอบถามความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน
ทารกเกิดก่อนกำหนดก่อนและหลังชมสื่อฯ
แบบสอบถามความพึงพอใจของมารดาต่อสื่อฯ
และนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์

- **ขั้นตอนการประเมินผลสื่อ** ผู้วิจัย
คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จากมารดาที่มีคุณสมบัติตาม
เกณฑ์ แล้วจึงทำการจับฉลากรายชื่อของมารดา
ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย สัปดาห์ละ 5-10 คน
จนครบจำนวน 30 คน ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่าง
ที่หอผู้ป่วยหลังคลอด ชีแจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน
การเก็บรวบรวมข้อมูล และอธิบายการพิทักษ์สิทธิ์
พร้อมทั้งแจกเอกสารชี้แจงและใบยินยอมเข้าร่วม
การวิจัยตามความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง และ
นัดพบตามเวลาและสถานที่ที่มารดาสะดวก ได้แก่
เตียงผู้ป่วย ห้องนมแม่ประจำหอผู้ป่วยและคลินิก
นมแม่ ภายใน 1-3 วันหลังคลอดก่อนจำหน่าย
กลับบ้าน ผู้วิจัยประเมินความพร้อมด้านร่างกาย
และจิตใจ อธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม ให้กลุ่ม
ตัวอย่างตอบแบบสอบถามความตั้งใจในการเลี้ยง
ลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดก่อนชมสื่อฯ
ใช้เวลา 3 นาที และให้กลุ่มตัวอย่างชมสื่อฯ โดย
อัปโหลดสื่อต้นแบบฉบับสมบูรณ์ ลงในเว็บไซต์
ยูทูป สามารถเข้า link โดย URL และ QR Code
เข้าชมได้เฉพาะผู้ที่ได้รับอนุญาต ใช้เวลา 30.11
นาที หลังจากนั้นตอบแบบสอบถามความตั้งใจใน
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดหลัง
ชมสื่อฯ และแบบสอบถามความพึงพอใจของ
มารดาต่อสื่อฯ ใช้เวลา 5 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มา
วิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป คะแนนความตั้งใจ
ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด
และคะแนนความพึงพอใจของมารดาต่อสื่อฯ โดย
การใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และพิสัย

2. เปรียบเทียบคะแนนความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดก่อนและหลังชมสื่อฯ โดยใช้สถิติ Wilcoxon signed - ranks test

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการพัฒนาสื่อ

ผลการทดลองใช้ในชั้นการทดสอบแบบเดี่ยวกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะว่าเนื้อหาบางส่วนเป็นการเล่าเรื่องยังเห็นภาพไม่ชัดเจน คำบรรยายได้ภาพมีขนาดเล็ก และบางส่วนยังไม่ถูกต้องช่วงที่ไม่มีบทพูดรู้สึกเบื่อเล็กน้อย ผู้วิจัยได้ปรับปรุงโดยเพิ่มภาพประกอบการเล่าเรื่องเพื่อความเข้าใจชัดเจนขึ้น ปรับขนาดคำบรรยายได้ภาพให้ใหญ่ขึ้น และถูกต้อง และเพิ่มเสียงเพลงในช่วงที่ไม่มีบทพูด

จากนั้นนำไปทดลองใช้ในชั้นการทดสอบแบบกลุ่มย่อย ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ภาพตอนต้นเรื่องยังไม่น่าสนใจเท่าที่ควร ภาพท่าทางในการให้นมบุตรยังไม่ชัดเจน ฉากหลังในบางฉากยังไม่สวยงาม สีของภาพมีบางช่วงสว่างและบางช่วงมืดเกินไป มีความต้องการเบอร์โทรศัพท์และรายละเอียดการวางแผนจำหน่ายกลับบ้านเพิ่มเติม ผู้วิจัยได้ปรับปรุงโดยปรับภาพตอนต้นเรื่องให้น่าสนใจขึ้น ถ่ายทำฉากท่าทางในการให้นมบุตรใหม่ให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น ตัดต่อฉากหลังบางส่วนให้สวยงามขึ้น ปรับสีของภาพให้เหมาะสมมากขึ้น และมีการเพิ่มเบอร์โทรศัพท์ และเพิ่มรายละเอียดการวางแผนจำหน่ายกลับบ้านที่จำเป็นให้แก่มารดา ได้สื่อฯ ที่มีความยาว 30.11 นาที เป็นฉบับสมบูรณ์ และผู้วิจัยได้ทำการเผยแพร่สื่อฯ ผ่านเว็บไซต์ยูทูป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ภาพตัวอย่างสื่อโซเชียลมีเดีย เรื่อง มหัศจรรย์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด (Miracle breastfeeding for preterm infant) บนเว็บไซต์ยูทูป

จากนั้นนำสื่อฯ ฉบับสมบูรณ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมินคุณภาพสื่อฯ ผลการประเมินพบว่า คุณภาพสื่อฯ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.61 ค่าคะแนนเฉลี่ยด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบและเทคนิคในการนำเสนอ ด้านประโยชน์ที่ได้รับเท่ากับ 4.69 4.60 และ 4.55 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

2. ผลการประเมินผลของสื่อ

2.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในชั้นการประเมินผล จำนวน 30 คน มีอายุระหว่าง 20-39 ปี เฉลี่ย 30.92 ปี มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 75.8 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปว.ช./ปว.ส. ร้อยละ 56.7 ไม่ได้ประกอบอาชีพและค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 23.3 รายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 16,200 บาทต่อเดือน มี

สมาชิกในครอบครัวจำนวน 4-6 คน ร้อยละ 60 และส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยวร้อยละ 63.3 ทารกเกิดก่อนกำหนด มีอายุครรภ์ระหว่าง 25-35 สัปดาห์ เฉลี่ย 31.36 สัปดาห์ เป็นเด็กผู้ชาย ร้อยละ 56.7 เป็นบุตรคนที่ 2-3 ของครอบครัว ร้อยละ 46.6 มีน้ำหนักแรกเกิดอยู่ระหว่าง 715-2,900 กรัม เฉลี่ย 1,698 กรัม

2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความตั้งใจของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดก่อนและหลังชมสื่อฯ โดยใช้สถิติ Wilcoxon signed - ranks test พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดก่อนหลังการรับชมสื่อฯ สูงกว่าก่อนการรับชมสื่อฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .001$ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพสื่อฯ โดยผู้เชี่ยวชาญ

คุณภาพสื่อ	Mean	SD	การแปลผล
ด้านเนื้อหา	4.69	.37	มากที่สุด
ด้านการออกแบบและเทคนิคในการนำเสนอ	4.60	.63	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.55	.53	มากที่สุด
โดยรวม	4.61	.50	มากที่สุด

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดก่อนและหลังชมสื่อฯ ($n = 30$)

คะแนนความตั้งใจ	N	Mean	SD	Median	Z	P
ก่อนชมสื่อฯ	30	60.67	10.56	64	-4.626	<.001
หลังชมสื่อฯ	30	71.33	4.51	75		

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความพึงพอใจของมารดาต่อสื่อฯ (n = 30)

ความพึงพอใจ	Mean	SD	การแปลผล
ด้านเนื้อหา	4.69	.37	มากที่สุด
ด้านการออกแบบและเทคนิคในการนำเสนอ	4.60	.40	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.82	.32	มากที่สุด
โดยรวม	4.65	.34	มากที่สุด

2.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของมารดาต่อสื่อฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.65 คะแนนเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.82 รองลงมาคือด้านเนื้อหาเท่ากับ 4.69 และด้านการออกแบบและเทคนิคในการนำเสนอ เท่ากับ 4.60 ดังตารางที่ 3

การอภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาสื่อโซเชียลมีเดียในการส่งเสริมความตั้งใจของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด เรื่อง “มหัศจรรย์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด (miracle breastfeeding for preterm infant)” มีคะแนนประเมินคุณภาพสื่อฯ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด อธิบายได้ว่า สื่อฯ พัฒนาขึ้นโดยใช้แนวคิด ADDIE model¹⁵ ซึ่งเป็นกระบวนการในการออกแบบและพัฒนาสื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ¹⁶ ร่วมกับแนวคิดการผลิตหนังสือ ซึ่งเป็นขั้นตอนการผลิตหนังสือที่เป็นมาตรฐาน¹⁸ มีความยาว 30.11 นาที เป็นความยาวที่เหมาะสมสำหรับหนังสือ มีภาพ เสียง และดนตรีประกอบ มีสีและตัวอักษรที่สัมพันธ์กับ

เนื้อหา สามารถดึงดูดความสนใจของมารดา กระตุ้นและจูงใจให้มารดาต้องการรับชมโดยไม่เบื่อหน่าย เนื้อหาในสื่อฯ ประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ Ajzen¹¹ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเพิ่มความตั้งใจของมารดา¹² ร่วมกับแนวปฏิบัติบันได 10 ขั้น ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกที่น้ำหนักตัวน้อยและเจ็บป่วย⁴ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมให้มารดาที่มีบุตรเกิดก่อนกำหนดประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่¹³ ทำให้มารดาเห็นความสำคัญและมีทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อีกทั้งยังทราบขั้นตอนและวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดตามสถานการณ์จริง นำไปสู่การเพิ่มความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งเว็บไซต์ยังยังเป็นโซเชียลมีเดียที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และสะดวกต่อการใช้ประกอบกับสื่อฯ ได้ผ่านการพัฒนา ทดลองใช้ และปรับปรุงแต่ละขั้นตอนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มเป้าหมาย ทั้งขั้นตอนการทดสอบแบบเดี่ยว กลุ่มย่อย และภาคสนาม เพื่อประเมินความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดและความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายสื่อฯ ที่พัฒนา ขึ้นจึงมีคุณภาพสอดคล้องกับผลการ

พัฒนาสื่อโซเชียลมีเดียในการป้องกันการติดเชื้อจากการปฏิบัติงานสำหรับผู้ปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้น¹⁹ และการพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์บนสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดฟันสำหรับวัยรุ่น²⁰ ที่พบว่าสื่อที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ เนื่องจากเป็นสื่อที่สร้างขึ้นโดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ มีการทดลองใช้ ปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง ผ่านการประเมินคุณภาพ และผู้ใช้มีความพึงพอใจ

ผลการประเมินความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาก่อนและหลังชมสื่อฯ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในทารกเกิดก่อนกำหนดหลังชมสื่อฯ สูงกว่าก่อนชมสื่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .001$ อธิบายได้ว่า สื่อฯ ที่พัฒนาขึ้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับประโยชน์และความจำเป็นของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อทารกเกิดก่อนกำหนด โดยมีการเรียงลำดับเนื้อหาและจำลองเหตุการณ์ที่มารดาต้องพบตั้งแต่แรกถึงจนกระทั่งจำหน่ายกลับบ้านอย่างต่อเนื่อง ชัดเจน เข้าใจง่าย เมื่อนำสื่อฯ มาใช้จึงช่วยให้มารดามีความสนใจ เข้าใจอาการ การรักษา ปัญหาของทารกเกิดก่อนกำหนด และเห็นความสำคัญของนมแม่ต่อทารกเกิดก่อนกำหนด สื่อฯ ยังมีบุคคลสำคัญในการสนับสนุนให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ได้แก่ สามี พยาบาล และแพทย์ ร่วมถ่ายทอดความรู้ ให้กำลังใจ สนับสนุนให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยมีการถ่ายทำจากสถานที่จริง ทำให้สื่อฯ มีความสมจริง เข้าถึงอารมณ์ความรู้สึก และเชื่อมั่นต่อข้อมูลที่ได้รับ อีกทั้งสื่อฯ ยังมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด อุปสรรคที่พบบ่อยและการแก้ไขที่ประสบความสำเร็จ ถ่ายทอดให้เห็นความ

พยายามและความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านตัวแบบ นำไปสู่การมีความเชื่อและทัศนคติที่ดีในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เกิดการคล้อยตามบุคคลที่เกี่ยวข้อง และรับรู้ว่าคุณเองสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ นำไปสู่การเพิ่มความตั้งใจของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ดังที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความเห็นว่า เนื้อหาในสื่อฯ มีการอธิบายเหตุผลให้เข้าใจชัดเจน ตรงกับความรูสึกของตน ทำให้เกิดความเข้าใจ เห็นภาพจริง เห็นความสำคัญของนมแม่ที่มีต่อบุตรที่เกิดก่อนกำหนดมากขึ้น ทำให้รู้ว่าตนจะต้องเตรียมตัวและปฏิบัติอย่างไร ประกอบกับการนำเสนอในรูปแบบหนังสือ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราว เหตุการณ์ ข้อเท็จจริง ในระยะเวลาประมาณ 30 นาที โดยการใช้การแสดงโดยบุคคลจะทำให้ผู้ชมเข้าถึงตัวละครอย่างรวดเร็ว และทำโครงเรื่องให้ง่ายไม่ซับซ้อนเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อเรื่องได้ในเวลาที่จำกัด ทำให้ผู้ชมรู้สึกสนุกสนาน ตื่นเต้นเร้าใจ ติดตามชมโดยไม่เบื่อหน่าย¹⁸ อีกทั้งในสื่อฯ ได้แสดงให้เห็นตัวอย่างของความสำเร็จ และตัวอย่างผลลัพธ์ที่ดีเกิดกับบุตร จึงเพิ่มความตั้งใจของมารดาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สอดคล้องกับการศึกษาประสบการณ์ความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาด้วยรุ่นหลังคลอดพบว่า การรับรู้ถึงคุณประโยชน์ของนมแม่ แรงผลักดันจากครอบครัว การสนับสนุนจากพยาบาล การได้เห็นตัวแบบความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผลลัพธ์ที่เกิดกับบุตร การที่บุตรแข็งแรง ไม่เจ็บป่วย เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่¹⁰ และการศึกษาผลของสื่อโซเชียลมีเดียต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่าสื่อโซเชียลมีเดียสามารถใช้เพื่อส่งเสริมให้มารดามีทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพิ่มความ

ตระหนักในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่¹² ทำให้มารดา มีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพิ่มขึ้นได้

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังบ่งชี้ให้เห็นว่ามารดา ที่มีบุตรเกิดก่อนกำหนดมีความพึงพอใจต่อสื่อฯ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60 - 4.82$, $SD = .32 - .40$) ทั้งด้านเนื้อหา การออกแบบและเทคนิคในการนำเสนอด้านประโยชน์ที่ได้รับ เนื่องจากเนื้อหามีความเหมาะสม ตรงกับ ความต้องการ การนำเสนอและการดำเนินเรื่องใน รูปแบบหนังสือมีความเหมาะสม น่าสนใจ สมจริง คมชัด สีสันดึงดูดความสนใจ เสียงชัดเจน ระดับ ความดังเหมาะสม ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เสียง ประกอบและเสียงเพลงเหมาะสม สะดวกในการ รับชม มีประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้ ดังที่ กลุ่มตัวอย่างแสดงความเห็นว่า การนำเสนอ เนื้อหาที่น่าสนใจ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ภาพและเสียงให้ความรู้สึกตื่นเต้น เร้าอารมณ์ ซึ่งและผ่อนคลาย มีประโยชน์ต่อตนเองอย่างมาก และสามารถนำไปใช้ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน สถานการณ์จริงได้ ส่งผลให้มารดาที่มีความพึงพอใจ ต่อสื่อฯในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการพัฒนา และประเมินประสิทธิภาพสื่อวีดิทัศน์บนสังคม ออนไลน์เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดฟัน สำหรับวัยรุ่น²⁰ ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจ ต่อสื่อฯ ในระดับมากที่สุด เนื่องจากสื่อฯ นั้น ถูกออกแบบมาให้น่าสนใจและตรงกับความต้องการ ของกลุ่มเป้าหมาย

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสื่อโซเชียล มีเดียที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ ทำให้มารดาที่มีบุตร เกิดก่อนกำหนดมีความพึงพอใจ และมีความตั้งใจ ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนด เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้ 1) ด้านการนำไปใช้ ทางการพยาบาล พยาบาลและบุคลากรด้าน สุขภาพควรนำสื่อฯ ไปใช้ในการส่งเสริมการเลี้ยง ลูกด้วยนมแม่ และใช้ในการพัฒนารูปแบบหรือ โปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ของมารดาที่มีบุตรเกิดก่อนกำหนด 2) ด้านการ วิจัย ควรศึกษาในรูปแบบการทดลองโดยการวัด ประสิทธิภาพสื่อฯกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม หรือ พัฒนารูปแบบหรือโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูก ด้วยนมแม่ในทารกเกิดก่อนกำหนดโดยใช้สื่อฯ และ ประเมินผลลัพธ์เป็นพฤติกรรมของมารดาหรือ ระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 3) ด้านการ เรียนการสอน คณาจารย์ในสถาบันการศึกษา พยาบาลสามารถนำสื่อฯ และผลการวิจัยไปใช้ ประกอบการเรียนการสอน และนำไปใช้ในการให้ บริการวิชาการแก่มารดาที่มีบุตรเกิดก่อนกำหนดใน เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

เอกสารอ้างอิง

1. Dadhich JP, Dudeja S, Faridi MMA, Mondkar J, Shaw SC, Diwakar KK, et al. Clinical practice guidelines breastmilk for preterm neonates. *Journal of Neonatology* 2020;34(1):52-62.
2. World Health Organization, United Nations Children's Fund (UNICEF). Protecting, promoting and supporting breastfeeding: the baby-friendly hospital initiative for small, sick and preterm newborns. Nutrition and Food Safety. Geneva: World Health Organization; 2020.
3. Dumrongwongsiri O, Winichagoon P. Update knowledge in breastfeeding and its applicability in Thailand. *Journal of Nutrition Association of Thailand* 2020;55(2):15-28. (in Thai)
4. Thai Breastfeeding Center Foundation. 10 steps for breastfeeding to low birth weight and sick babies [Internet]. 2018 [cited 2021 Dec 15]. Available from: <https://library.thaibf.com/bitstream/handle/023548404.11/480/TBCF-flipchart-10-steps-for-breastfeeding-to-sick-babies.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. (in Thai)
5. Zukova S, Krumina V, Buceniece J. Breastfeeding preterm born infant: chance and challenge. *Int J Pediatr Adolesc Med* 2021;8(2):94-7.
6. Orlaor S, Klunklin P, Urharmnuay M. Factors predicting breastfeeding among mothers of preterm infants. *The Journal of Faculty of Nursing Burapha University* 2016; 24(4):32-42. (in Thai)
7. National Statistical Office of Thailand. Survey on the situation of children and women in 17 provinces of Thailand 2019. Bangkok: National Statistical Office of Thailand; 2021. (in Thai)
8. World Health Organization, United Nations Children's Fund (UNICEF). Global breastfeeding scorecard, 2019: increasing commitment to breastfeeding through funding and improved policies and programmes. Geneva: World Health Organization; 2019.
9. Samahae P, Sananreangsak S, Teerarungsikul N. Predictors of breastfeeding intention in preterm Infant among Muslim Mothers. *The Journal of Faculty of Nursing Burapha University* 2020;25(3):102-12. (in Thai)

10. Khoonphet C, Kala S. The experience of breastfeeding intention among adolescent mothers. Princess of Naradhiwas University Journal 2019;11(2):1-11 (in Thai)
11. Ajzen I. The theory of planned behaviour: reactions and reflections. Psychol Health 2011;26(9):1113-27.
12. Orchard LJ, Nicholls W. A systematic review exploring the impact of social media on breastfeeding practices. Curr Psychol 2022;41(9):6107-23.
13. Thai Breastfeeding Center. Supporting books for the 7th National Breastfeeding Conference [Internet]. 2020 [cited 2022 Aug 19]. Available from: <https://pubhtml5.com/xiid/kdjg/basic> (in Thai)
14. Saengploy T, Fhunpayom S, Sitthiboonma N, Chomphunit P. The social media: how to apply for breastfeeding promotion. Journal of Nursing and Health Sciences 2021;15(1):1-11. (in Thai)
15. Kurt S. ADDIE model: instructional design [Internet]. 2018 [cited 2022 Aug 18]. Available from: <https://educationaltechnology.net/the-addie-model-instructional-design/>
16. Mesuwan V. Research in educational technology. Phitsanulok: Naresuan University Press; 2018. (in Thai)
17. Polit DF, Beck CT. Nursing research: principles and methods. 7th ed. Philadelphia: Lippincott Williams, Wilkins; 2004.
18. Office of Technology for Teaching and Learning. Documents for learning course the production of short films for learning. Bangkok: Office of the Basic Education Commission Ministry of Education; 2019. (in Thai)
19. Unahalekhaka A. Development of social media on prevention of occupational infections for first responders [Internet]. 2018 [cited 2022 Aug 15]. Available from: https://www.niems.go.th/1/upload/migrate/file/255911291045300694__ID9OXwQ7iikPQs2o.pdf (in Thai)
20. Wattanachai T, Chatiketu P, Tanomkitti K, Sangadsapaviriya T, Wangsuekul N, Srisukontamit P, et al. Development and evaluation of the efficiency of an online social media video to promote knowledge about orthodontic treatment in adolescents : a case study of students in two schools in Amphoe Muang Chiang Mai. CM Dent Journal 2016;37(2):135-44 (in Thai)